

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 121/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovvej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Michal Krutek, s. r. o., Hlavná 11, Trnava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Michal Krutek, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 22C 50/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 22C 50/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Piešťany **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 22C 50/2019 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré jej **je** Okresný súd Piešťany **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľke **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia **530,86 eur**, ktorú **je** Okresný súd Piešťany **povinný** zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a napadnuté konanie

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeného v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov v napadnutom konaní a priznal jej finančné zadosťučinenie 2 000 eur.

2. Sťažovateľka popísala priebeh napadnutého konania o ochranu osobnosti, v ktorom vystupuje ako žalovaná. Napadnuté konanie sa začalo 20. októbra 2016 podaním návrhu žalobcom na miestne nepríslušnom Okresnom súde Bratislava III. Sťažovateľke bola žaloba s výzvou na vyjadrenie doručená v októbri 2017. Vo vyjadrení z 11. októbra 2017 sťažovateľka zároveň vzniesla námietku miestnej nepríslušnosti súdu. Vec bola postúpená miestne príslušnému okresnému súdu 14. mája 2019, kde je vedená pod sp. zn. 22C/50/2019. Okresný súd opakovane zrušil termíny nariadených pojednávaní. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 17. augusta 2021, kde bolo vyhlásené uznesenie o prerušení konania na základe zhodného návrhu strán. Sťažovateľka podala 25. januára 2022 návrh na pokračovanie v konaní. Sťažovateľka podala sťažnosť na prieťahy, o ktorej rozhodol predseda súdu 13. júna 2022 tak, že ju vyhodnotil ako opodstatnenú. Následne boli nariadené a zrušené 4 termíny pojednávania a došlo k zmene zákonného sudcu.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Od postúpenia spisu okresnému súdu uplynula doba viac ako 3 roky a 8 mesiacov, pričom počas tohto obdobia bolo pojednávanie odročené/zrušené spolu 7x a vzhľadom na posledný dôvod zrušenia pojednávania (zmena zákonného sudcu) a doterajší priebeh konania sťažovateľka predpokladá, že k nariadeniu termínu pojednávania, resp. ani k vyhláseniu rozsudku v najbližšom čase nedôjde. Do podania ústavnej sťažnosti nebol ani len vypočutý žalobca, ktorý by prvý mal mať záujem na ukončení sporu. Podľa názoru sťažovateľky žalobcovi nejde o ochranu jeho práv, ale len o šikanovanie sťažovateľky prostredníctvom súdu a súdneho konania. Časový horizont toho, keď sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou meradiel celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozostrejujú kontúry spravodlivosti ako v očiach dotknutých účastníkov konania, tak aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky. Sťažovateľka v tomto konaní nevystupuje na strane žalobcu, ale na strane žalovanej, čo znamená, že bola bez svojho pričinenia a proti svojej vôli dotiahnutá do tohto súdneho sporu, ktorý trvá už viac ako 6 rokov a 3 mesiace, pričom ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti nedošlo ani len k riadnemu prejednaniu veci a výsluchu strán sporu.

4. Sťažovateľka požaduje aj priznanie primeraného zadosťučinenia 2 000 eur, pretože vzniknuté prieťahy sú opakované aj po nariadení dohľadu predsedom okresného súdu a meritórne ukončenie sporu je pre zmenu v osobe zákonného sudcu v nedohľadne. Zároveň si uplatnila náhradu trov konania pred ústavným súdom.

5. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 121/2023 z 15. marca 2023 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vo zvyšnej časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, napadnuté konanie a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Predseda okresného súdu listom č. k. Spr 154/23 z 29. marca 2023 vyjadril nesúhlas s uplatnenou výškou finančného zadost'učinenia, oznámil ústavnému súdu, že netrvá na ústnom pojednávaní, a popísal priebeh napadnutého konania.

II.2 Napadnuté konanie:

7. Z predloženého spisového materiálu vyplýva tento priebeh napadnutého konania:

- Žalobca v konaní podal žalobu o ochranu osobnosti (proti sťažovateľke, pozn.) 20. októbra 2016 na Okresnom súde Bratislava III.

- Okresný súd Bratislava III vyzval 5. decembra 2016 žalobcu na úhradu poplatku, ktorý bol zložený 12. decembra 2016 a duplicitne 27. decembra 2016.

- Zmena zákonného sudcu 21. marca 2017 a 23. mája 2017.

- Okresný súd Bratislava III 11. júla 2017 vyzval sťažovateľku na vyjadrenie a rozhodol o vrátení žalobcovi duplicitnej úhrady poplatku.

- Sťažovateľka sa vyjadrila k žalobe podaním z 12. októbra 2017, ktorým zároveň vzniesla námietku miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Bratislava III.

- Zmena zákonného sudcu 7. novembra 2017, 23. augusta 2018, 3. januára 2019 a 5. marca 2019.

- Postúpenie veci z dôvodu miestnej nepríslušnosti z Okresného súdu Bratislava III na okresný súd 31. mája 2019.

- Okresný súd 6. júna 2019 zaslal vyjadrenie sťažovateľky k žalobe žalobcovi. Žalobca zaslal vyjadrenie a návrh na pripustenie zmeny žaloby 17. júla 2019, ktoré boli okresným súdom zaslané sťažovateľke 21. augusta 2019 na vyjadrenie. Sťažovateľka predložila dupliku 5. septembra 2019.

- Okresný súd 16. apríla 2020 nariadil termín pojednávania na 15. december 2020.

- Uznesením z 23. apríla 2020 okresný súd pripustil navrhovanú zmenu žaloby.

- Okresný súd 2. septembra 2020 zmenil termín pojednávania nariadeného na 16. marec 2021 (vyšetrenie zákonnej sudkyne). Tento termín bol zmenený 17. februára 2021 z dôvodu pandemických opatrení na 17. august 2021.

- Právny zástupca sťažovateľky 9. augusta 2021 požiadal o zmenu termínu pojednávania, pretože sťažovateľka ako sprevádzajúca osoba nastúpila na hospitalizáciu s dcérou. O zmenu termínu požiadal aj žalobca 13. augusta 2021 z dôvodu dovolenky.

- Pojednávanie 17. augusta 2021 bolo odročené pre ospravedlnenú neúčast' sporových strán. Okresný súd uznesením zo 17. augusta 2021 prerušil konanie (ppl 31. augusta 2021) na tri mesiace podľa § 163 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

- Sťažovateľka podala 24. januára 2022 návrh na pokračovanie v konaní.

- Okresný súd 2. júna 2022 nariadil termín pojednávania na 15. júl 2022. Okresný súd 6. júna 2022 vyžiadaval od SAK disciplinárny spis.
- Žalobca 22. júna 2022 požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu čerpania hromadnej dovolenky nariadenej zamestnávateľom. Okresný súd 29. júna 2022 zmenil termín pojednávania na 18. august 2022. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu kontaktu zákonnej sudkyne s osobou pozitívnou na COVID-19 s určením termínu 18. október 2022. Tento termín bol zrušený z dôvodu choroby zákonnej sudkyne a nariadený bol termín 7. február 2023.
- Žalobca požiadal o zrušenie tohto termínu pojednávania 27. decembra 2022 z dôvodu kolízie termínov pojednávaní.
- Zmena zákonného sudcu 17. januára 2023, pre ktorú bol zrušený termín pojednávania nariadený na 7. február 2023 bez náhrady.

II.3. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrila k stanovisku okresného súdu podaním z 13. apríla 2023, v ktorom v podstatnom uviedla, že okresný súd nepopiera vzniknuté prietahy a z obsahu vyjadrenia nevyplýva ani skutková či právna zložitost' veci, ktorá by odôvodňovala dĺžku napadnutého konania. Sťažovateľka poukázala tiež na to, že k odstráneniu stavu právnej neistoty dôjde až právoplatným rozhodnutím. Sťažovateľka v konaní vystupuje ako žalovaná, čiže je jeho sporovou stranou bez svojho pričinenia a proti jej vôli už viac ako 6 rokov. Ku dňu podania sťažnosti nedošlo v konaní ani k riadnemu prejednaniu veci alebo výsluchu strán sporu. V závere sťažovateľka zotrvala na svojej sťažnosti a navrhla upustenie od ústneho pojednávania.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „*Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom,*

ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 CSP, ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

14. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o ochranu osobnosti tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov s ustálenou judikatúrou. Z hľadiska predmetu konania a jeho významu pre sťažovateľku (žalovanú) nejde o také konanie, ktoré by bolo mimoriadne časovo prioritované.

15. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by naznačovali, že sťažovateľka sa významnejšou mierou pričinila o predĺženie konania, naopak, vykonávala požadované procesné úkony bez zbytočného meškania a navrhla po prerušení konania jeho pokračovanie.

16. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu všeobecného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

17. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že žaloba bola podaná na miestne nepríslušnom súde a k postúpeniu veci došlo po takmer troch rokoch. Uvedený aspekt ústavný súd zohľadnil pri hodnotení primeranosti celkovej dĺžky konania z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, toto obdobie nemožno považovať za zodpovednosť okresného súdu označeného v sťažnosti, pretože nebolo objektívne v jeho dispozícii, kedy dôjde k postúpeniu veci z iného okresného súdu. Pozornosti ústavného súdu však neuniklo, že na okresnom súde prebieha konanie od 31. mája 2019 dosiaľ bez jediného zrealizovaného meritórneho prejednania veci a výsluchu sporových strán, čo je za obdobie takmer 4 rokov ústavne neakceptovateľný stav. Uvedenú dĺžku konania neospravedľňuje ani opakovaná zmena zákonného sudcu či rušenie nariadených pojednávaní z dôvodov na strane súdu alebo trojmesačné prerušenie konania. Procesné úkony smerujúce k príprave pojednávania boli prakticky vykonané do 5. septembra 2019, pojednávanie vo veci sa dosiaľ neuskutočnilo a ani

v tomto čase nie je určený jeho termín z dôvodu zmeny zákonného sudcu. Takýto postup súdu v konaní nemožno považovať sa efektívne smerujúci k nastoleniu právnej istoty sťažovateľky.

18. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania, zistené obdobie nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy adresoval okresnému súdu príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

22. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku napadnutého konania a nečinnosť okresného súdu, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku nálezu).

IV.

Trovy konania

23. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby.

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2023 (prevzatie zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 530,86 eur (výrok 4 nálezu).

25. Úhradu za úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu okresného súdu – ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože právny zástupca sťažovateľky v tomto podaní uviedol skutočnosti, ktoré nemali vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

26. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

27. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu